

ดอกไม้ใบอรรณคดีไทย ๑๘

โดย ชักกลอน หน 27

๘๘ ระกำ

ช่อนกลืนส่งกลืนประทิมแกม
เหมือนกลืนแก้มโถมยงเมื่อส่งตัว
เล็บมือนางกางกลีบกะทัดรัด
เหมือนมือเจ้าปรนนิบัติพัดวิฬ

บานเย็นบานสะพรั่งฝ่งสระบัว
เหมือนเย็นเข้าเหย้าอยู่อยู่กับน้อง
มะลิวัลย์พันระกำขึ้นแกมจาก
ได้สามวัดกรรมพรากรไปจากห้อง

วรรณคดี: ขุนช้างขุนแผน (ตอนขุนช้างตามนางวันทอง)

ผู้ประพันธ์: สุนทรภู่

ไม้ระกำ *Salacca wallichiana*

ไม้วงศ์ *Palmae* หรือ *Palmaceae*

เดิมจัดไว้ในวงศ์ *Arecaceae*

รสชาติดี มีประโยชน์ทาง ทานหุ้มคอ

ชื่อสามัญ ขานว่า *Salacca*

ผลป้อมกว่า ไม้ตะขู หุ้มลำคอ

ลำต้นต่ำ หนามแหลมยาว เหน็บแตกก่

ผลรวม ๑๑ เป็นกระปุก 3 กลีบใน

ยามพลดับ จีบรรลพิต อาณนเปริย
หนามเล็กริย เป็อกแข็ง แหงเจ็บหลาย
สุกรสุทวน คั่นเปริยนี้ น้ำลาย
กินแก้ไ้ ละลายเสมหะ รักษากำดา

ใช้ทาเนต รสุรง ประอาหาร
ทำองหวน พันธิระกำ ต้มยำปากเป่า
ทำต้มส้ม ข้าวยำ รสุล้าไ้โบา
ใช้บรรเทา อาการกระหาย ไ้ล้าประชวร

หนามระกำ ตำหักดา พาปอดนหน
คนโบราณ ทานจึงห้าม ถูกหนามช่น
ยังให้ชื้อ ธาระกำ จำใครครณ
จึงไม่คร ปศุภนบ้าน บันมงคด

สุตรระกำ ขี้เร้าตรม ระทมใจ
ใยใจไม้ ไ้ระกำ ขี้ชอกปน
ชื้อไม่เพราะ เสนะใจ ไร่มงคด
แต่อกพล สันรชาติ เมืองตราดเจริญ

สถิตยพันธ์ ธรรมสถิตย

ไม้ระกำ ดีล้ำเลิศ ประเสริฐยิ่ง
 ไร้ซึ่งโทษ ประโยชน์จริง พืชมีง้วน
 นามไม้เพราะ เสนาะได้ ชนไทยชื่น
 พฤษภรังสรรค์ อันต์คุณ กรุณาจร

เป็นอาหาร ทานอร่อย ไม้เนื้อหนา
 ทานเป็นยา พาให้สุข ทุกข์พ้น
 สมนไพร ได้อาหาร ชดชวยร้าย
 คนเขาคือน ยี่สิบหรือ มองชี้ร้าย

คนจะงาม งามน้ำใจ ใจดีเพราะ
พรุ่งน้ำเสียง ลำเนียงเสนาะ ไพเราะหลาย
อย่างเชยจิต คิดถึงยิ่ง มิ่งทรมานวัย
เธอไวใจ ใจสวยสด แสงงดงาม

เธอเป็นหนึ่งใน ชึ่งเพียงเธอ ผู้เลอค่า
เฝ้าคำนึง ถึงกัลยา เจิดจ้าร่าม
เธอประเสริฐ เลิศพรรณราย ใจเพียงงาม
ในโลกสาม งามดังเธอ เสน่ห์อนันต์

อันวาสนา ตักขำนั้น มั่นดั่งต้อย
ได้เพียงคอย ชม้อยแอ แม่ขวัญจิต
เก็บรักไว้ ในใจเฝ้า เฝ้าเพียงคิด
อยู่มิตจิต สนิทมนั นรินทร์รักกา

อัธยา...ไม่ระกำ ขำกตี่ มีมิทุกข
ยังผาสุก ทุกทีดา เพลาผ่าน
จิตประจักษ์ รักเธอนี้ มากมีอนันต์
ขอเพียงฝัน อันสุขได้ ใจพอเพียง

โกวิท ธีรวิโรจน์

เห็นระกำทำ ให้ทวนนึกถึง
 ในครั้งหนึ่งตอนวัยเด็กยังเลืกหน่อ
 ที่ขยปากมีเหง้าเดี่ยวแตกยอดดก
 ต้นระกำเริ่มแทงหน่อกิ่งก้านใบ

แผ่เป็นกองดงงามหนามเต็มต้น
 มีลูกพลูกลมกระดุกขุกสลายหลาย
 ขั้วระกำห้อยย้อยเด่นเป็นทะเลาย
 ประมาณ ได้ทำขุกกระดุกกลมกัน

เชียวระกำสลายสีส้มมีหนาม
 แตงระกำสีที่งามยามดูกัน
 ใจเื่อในน้อมล้าทวนน้ำหวานครัน
 คุณค่าของพลูระกำนั้นมากเชียว

ปรุงอาหาร ได้รสุเมรุระกำ
ทำข้าวย่ำหั้นระกำเพิ่มเติมรสเปรี้ยว
ทำต้มส้มน้ำขุบหอมกลมกล่อมเชียว
ทำครึ่งเดียวน้ำพริกระกำจืดใจ

น้ำระกำทำเป็นน้ำระกำหวาน
รับประทานช่วยคลายกระหายได้
ทำของหวานรสขำขันทานชื่นใจ
แช่ดื่มไว้ระลึกละแ้วเจ้าระกำ

อันระกำสุมนไพร ไทยทำยา
ช่วยรักษาสรรพคุณเลิศเกิดผลล้ำ
ขับเสมหะละการไอ ไข้ผื่นระกำ
ยังให้ทำยารักษาเลือดกำเดา

ใช้ประโยชน์ไม่ระกำทำของเล่น
หรือทำเป็นลูกขุดน้ำงามดีแล้ว
ทำฟ้าน้ำระกำทานงานหนักเบา
ในบ้านเขาห้ามปลูกระกำจะชั่วใจ

จตุพร สุวรรณปากแพรง

ต้มระกำ หนามคึม แฉ่นมขี้
 เขาเลื่องลือ ว่าโดนเข้า ฟ้าแต่ปอด
 จะเป็นแผล มีหนองบวม อ้อมยิ่งยวด
 ก็เลยชวด ก็ระกำ แฉ่น้ำใจ

ตำระกำ จั๋นเป็นภ๑ แล๑ดแดกแชนง
กำนั้แชนง แชนงจั๋นสูง เป็นภ๑ใหญ่
ด๑ก๑ด๑กเป็น ช๑โยด พร๑ด๑ด๑กได้
๑๑ก๑ค๑น๑น๑ เต็มไป ใ้ช๑ด๑ด๑

ส๑ฟ๑ด๑ด๑ก แดงแฅมส๑ม ช๑ม๑ด๑ด๑ด๑
เป็ร๑ย๑ด๑ด๑ด๑ด๑ด๑ น๑้าด๑ย๑ด๑ด๑ เต็มค๑น๑
ระกำป๑ด๑ก ม๑ก๑ท๑ด๑ร๑ด จ๑น๑ท๑น๑
ท๑ย๑ด๑ด๑ก ท๑งป๑ ม๑ใ้ก๑น

ด๑น๑น๑พ๑ร๑ก ด๑ด๑ย๑ระกำ ไม้ช๑ก๑ช๑ด๑ก
ด๑ย๑ใ้ห๑บ๑ด๑ ๑ร๑ด๑ย๑น๑ก จ๑ก๑ด๑ด๑ด๑
ท๑ด๑ด๑ด๑ด๑ด๑ ช๑ม๑ด๑ด๑ด๑ด๑ด๑ ใ้ด๑ด๑ย๑น
ด๑ม๑พ๑ร๑ก๑ด๑ด๑ ๑ร๑ด๑ด๑ด๑น๑ ก๑น๑ก๑น๑ด๑

น๑ด๑ก๑ด๑ก๑น๑ น๑น๑ระกำ ใ้ท๑น๑น๑
แฅ๑ไ้บ๑ แฅ๑ไ้ ๑น๑ท๑ก๑ท๑
ไม้ระกำ ท๑น๑ด๑ก๑ด๑ด๑ด๑ด๑ด๑
จ๑น๑ด๑ด๑ ไม้จ๑น๑น๑ เจ๑น๑ระกำ

ศ๑ก๑น๑ด๑ด๑ ๑น ๑น๑น๑ด๑ด๑

อันความรักแสนแปลกเมื่อแรกนั้น

ต้องใจกันพันผูกผูกพันด้วย

ต่างดูแลให้เห็นเป็นห่วงใย

ทุกวันไปใกล้ชิดติดลุ่มพัน

เมื่อรักร้างวางใจให้เห็นห่าง

แสนอ้างอ้างรุ่มรุ่มลุ่มไต่กันด้วย

ข้างแสนเศร้าระกำใจไม่แฉ่นวัน

ต้องจบด้วยรักให้ใจระทม

พันธุ์ไม้หนึ่งใจคือระกำนำชื่อพ่อ
ที่ค้นคลองปลูกไว้โตได้สม
แตกกิ่งงามผลรวมกระดุกกลม
หนามแหลมคมต้นเป็นเหง้าใบยาวดี

ผลระกำสีแดงเปลือกมีหนาม
เนื้อกลีบงามแยกพุดด้วยดี
เมื่อผลดิบเปลือกอมส้มนั้นมากมี
รสเปรี้ยวฉ่ำฉ่ำชื่นใจให้ลิ้มลอง

ผลระกำเป็นยารักษาโรค
ถูกโฉลกหายได้ไม่หม่นหมอง
รักษาไข้กระหายน้ำดั่งใจปอง
นับเป็นของพื้นบ้านมีนานมา

ใช้ปรุงรสอาหารหวานคาวได้
เป็นผลไม้กินสดรสดีหนา
น้ำระกำหอมชื่นรื่นเริง
ผิวนำมาสกัดใช้ได้อย่างดี

อันระกำความหมายนั้นเศร้าโศก
วิปโยคชอกช้ำทำหมองศรี
ไม่นิยมปลูกไว้ให้รำลึก
เพราะละม้ายความระกำให้หัวใจ

ไม่ระกำนำมาเป็นฝาบ้าน
สอยตระการร่มรื่นชื่นใจ
ทำลูกน้ำองเส้นเด็กได้ทั่วไป
แสนถูกใจไม่ระกำนำสุขเลย

อัษฎสิทธิ์ ณ เชียงใหม่

ไ้ระกำ ไม้ข้างของสองเสา
ข้างแต่งให้เรือกราบดูหวานหอม
ไ้ระกำเลยด้วยสติงตงาม
จนไ้โอนามระกำนั้นมันดูดี

...

แต่ระกำข้างนั้นมักเป็นจีน
เพราะว่ามันยังแต่งไม่ออกมา
ก็แค่ห่อหุ้มใหญ่ให้เรือเวลา
อีกสักสองเพลาคะแต่งมัน

...

ไ้ที่แต่งมา ไ้ไ้ระ
เลยไม่ต้องกะเกณฑ์อะไรให้มากเหว
คิดอะไรแต่งไปได้เหวเพื่อ
จะแต่งเหวแต่งกลอนก็แต่งไป

แต่เรือที่มีไ้ระสวย
ไม่ไ้ก็เลยที่จะรับแต่งไปได้
เพราะว่าไ้ระผิดวิภา
ก็จะโดนครุใหญ่ให้ไม่เสีย...เพี้ย เพี้ย เพี้ย

อานนท์ ศรีวิสูตร

ตอบอ่านหนังสือให้คนอื่น
ไอ้ที่เพื่อน เอ็นแอะมา สุขหาไหน
การอ่านหนังสือ บ่อน้ำใจหา ใจเรื่อใหญ่
ยากเป็นง่าย ได้อารมณ์ สดใจจัง

อติษฐ์พันธ์ ธรรมอติษฐ์

แต่ใจอ่านหนังสือคนขยัน
เจอสมตำเพราะระก้านนี้หนาม
ต้องขอกว่าเพราะระก้านนี้งาม
ใจหาบหาเพราะระก้าทำข้าทรง

อตุพร อรรถนปากแพร

เรียงรายแนว แดงโดยสิ้น ต้นระกำ

ฝนพรำพรำ น้ำขึ้น ยืนต้นแผ่

ระกำหวานเมืองตราด พิลาดแท้

ไข่หะเง้ และมาพ้อง ล่องชิมดู

หนามยาแหม่ม แหม่มตาม ตามต้นใบ

ดงป่องภัย ให้ผล พันพาลศัตรู

ขั้ดกแดง แอ้งทะเลาย พรายล่องจรู

ล่องสามพู คู่ผล ยลเมสึดมี

สืบทอดส้ม เน้นอมเปรี้ยว หวานชุ่มน้ำ

สุดขอกหัก ย่ำปอกเปลือก ยากนักนี้

ทำลดยแก้ด แล้งเลิครส อร์อยดี

ปรุงน้ำพริก สดที่ มีตำรา

ไม้ระกำ ใจทำ ฝานบ้านได้

ประโยชน์หลาย กลายของเล่น เห็นล้ำค่า

เป็นสมุนไพร ที่ใช้ กันนานมา

เลอนักหนา ป่าระกำ พรำพนา

กุศล คำเพราะ

ทำกุศลอุปถัมภ์คนให้
 สุขในใจ ไม่ขำระกำหน่อ
 ผลระกำอร่อยลิ้นกินไม่พอ
 ฟ้าแต่ระแฉะขำระกำใจ

อัญชลี ณ เชียงใหม่

กินระกำ ใจหวานใจ ดีไหมเล่า
 กินแทนข้าว เพาะขำระกำ ทั่วเมืงหนึ
 ถ้ากินระกำ ระกำหาย ใจเบรรมปรีดิ์
 คงจะดี มีใจนี้เลย หงอยลับตา

โกวิท ธีรวิโรจน์

สูตรกำกับขัณฑิยาเอกในเอก
เทมือนนรทหมก ไหม้เผาให้สุญ
ทำระกำขัณฑิยาเอกอาตุร
ยากจะหุลยากจะกล่าแล้วเอกมา
ความระกำเทมือนระกำต้นคนพูดกัน
อย่างนำมันมาปดุกไว้ให้โตกหนา
เพราะต้นขัณฑิยาจะนำพา
ความขอกำระกำตุรามาสู่คน
ต้นระกำจัดเป็นพวงตระกูลปาล์ม
อยู่ร่มนามสกุลกับสละอย่างลับสน
เป็นไม้ที่ขากมีองตราดน้ำเย็นยล
ระกำหวานมีองตราดล้นคุณภาพดี
ระกำเป็นต้นไม้เหง้าเดี่ยว
ยอดแตกเป็นกอไม่เรี่ยราดนี้
พลรวมกันเป็นกระจุกหนึ่งทะลายมี
2 ถึง 5 กระจุกที่ลำต้นหนามแหลมคม

เปลือกของผลไม้หนามแข็งคมเล็ก
ซึ่งเด็กเล็ก ไม่สามารถบดเคี้ยว ได้เหมาะสม
ต้องผู้ใหญ่ถึงบดเคี้ยว ได้ดูเกล็ดขรุขระ
มีเทคนิคผสมความชำนาญการ

ผลดิบมีรสฝาดและเปรี้ยว
ผลสุกเคี้ยวมีรสเปรี้ยวอมหวาน
เนื้ออ่อนนุ่มชุ่มน้ำกลืนหอมหวาน
ยามรับประทานทั้งหอมหวานอร่อยใจ

ผลระกำ ใช้เป็นยาขับเสมหะ
อีกด้วยรักษาอาการไอหาย
รักษาเลือด รักษากำเืดได้สบาย
แก่นรักษา ใช้สั้ประจวร ได้ดี

ประโยชน์นำมา ใช้ปรุงอาหาร
เพราะรสเปรี้ยวหวานทำตั้มี
ทำตั้มี ทำน้ำพริก ข้างยามี
แถมสุกใช้ก็ดมาทำน้ำมันระกำ

อานนท์ ศรีวิสูตร